

ЭКОНОМИКА ТАРМАГЫНДАГЫ ИНФОРМАЦИЯЛЫК СИСТЕМАЛАРДЫ ӨРКҮНДӨТҮҮ

**Асанов Бектур Усонович,
Дункобаев Абдулвахаб Бердигожоевич,
Токебаева Акмарал Токебаевна –
магистранттар
Ош мамлекеттик университетти, Ош
[Bekaasanov670@gmail.com@gmail.com](mailto:Bekaasanov670@gmail.com)**

Аннотация: Информациялык технологиялар (ИТ) заманбап коомдо тездик менен өнүгүп жатат, ошондуктан Кыргызстандын экономикасында алардын иштешинин өзгөчөлүктөрүн изилдөө абдан маанилүү болуп жатат. Ошентип, бул макаланын максаты экономиканын ар кандай тармактарында технологияны колдонуунун артыкчылыктарын изилдөө болуп саналат.

Изилдөөнүн объектилери жана методдору: Азыркы коомдун информация тааштыруу процесси анын өнүгүү темпин тездетүүнү шарттап, адам ишмердүүлүгүнүн бардык чөйрөлөрүнө таасирин тийгизүүдө. Балким, бул экономика тармагына көбүрөөк тиешелүү, анткени ар кандай ишкана же фирма информация тын чоң агымы менен тынымсыз иштеп жатат. Ушуга байланыштуу информациялык технологиялар өзгөчө мааниге ээ, алар бул агымдардан уюмдун милдеттерин ишке ашыруу үчүн зарыл болгон информация ты гана тандап алууга мүмкүндүк берет.

Ачык сөздөр: информациялык технологиялар, информациялык системалар, информация, Интернет, автоматташтыруу

СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ ИНФОРМАЦИОННЫХ СИСТЕМ В СФЕРЕ ЭКОНОМИКИ

**Бектур Усонович Асанов,
Дункобаев Абдулвахаб Бердигожоевич,
Токебаева Акмарал Токебаевна - аспиранты
Ошский государственный университет, г. Ош
[Bekaasanov670@gmail.com@gmail.com](mailto:Bekaasanov670@gmail.com)**

Аннотация: Информационные технологии (ИТ) получают ускоренное развитие в современном обществе, поэтому всё большую актуальность приобретает изучение особенностей их функционирования в кыргызской экономике. Таким образом, целью данной статьи является изучение преимуществ использования технологий в различных секторах экономики.

Объекты и методы исследования: Процесс информатизации современного общества обуславливает ускорение темпов его развития, затрагивая при этом все сферы человеческой деятельности. Пожалуй, в большей степени это относится к области экономики, поскольку любое предприятие или фирма постоянно работают с большими потоками информации. В связи с этим особую важность приобретают информационные технологии, которые позволяют отбирать из этих потоков лишь информацию, необходимую для реализации задач организации.

Ключевые слова: информационные технологии, информационные системы, информация, интернет, автоматизация

PERFECTION OF INFORMATION SYSTEMS IN THE SPHERE OF ECONOMY

**Bektur Usonovich Asanov,
Dunkobaev Abdolvakhab Berdigozhovich,
Tokebaeva Akmaral Tokebaevna - undergraduates**

Abstract: Information technology (IT) is accelerated in the modern society, so the study of the peculiarities of their functioning in the Russian economy is becoming increasingly important. Thus, the purpose of this article is to study the advantages of using technologies in various sectors of the economy.

Objects and methods of research: The process of informatization of modern society causes the acceleration of its development rates, while affecting all spheres of human activity. Perhaps, this applies to a greater extent to the field of economics, since any enterprise or firm constantly works with large flows of information. In this regard, special importance is acquired by information technologies, which allow you to select from these flows only the information necessary for the implementation of the organization's tasks.

Keywords: Information technology, information systems, information, Internet, automation

Информация башкаруунун маанилүү элементи болуп саналат, анткени ал уюмдун абалына туура баа берүүгө жардам берет. Заманбап экономика кызмат көрсөтүүнүн ар кандай чөйрөлөрүндө, соодада, ошондой эле финансы-банк секторунда жана өнөр жайда информация көлөмүнүн өсүшү менен мүнөздөлөт. Бирок, бул сектордо информациянын мынчалык тез жайылуусу IT технологияларын колдонбосо мүмкүн болмок эмес.

Уюмдардын негизги максаты - чыгымдарды азайтуу жана өндүрүмдүүлүктү жогорулатуу үчүн информациялык технологияларды колдонуу. Ишканалары өнүктүрүүнүн төмөнкү багыттары боюнча оң натыйжаларга жетишилди:

1. Киреше боюнча информация ты тактоо жана натыйжаны сегменттер боюнча топтоону колдонуу менен салыштыруу ишканалардын атаандаштыкка жөндөмдүүлүгүн жогорулатууга мүмкүндүк берет.

2. Айрыкча процесстерди автоматташтыруу өндүрүш процессин тездетүүгө мүмкүндүк берет.

3. Буйрутмаларды көзөмөлдөө системасын борборлоштуруунун аркасында бир эле учурда бир нече бөлүмдөрдүн кызматын көзөмөлдөө мүмкүн болот.

4. Уюмдун ишин баалоо боюнча отчетту түзүүнүн бирдиктүү адистештирилген системасын ишке киргизүү өндүрүштү көзөмөлдөөнү жеңилдетет.

5. Ар кандай бизнес-милдеттерди кыска мөөнөткө чечүү компьютердик системаларды жана электрондук документ жүгүртүүнү колдонуунун эсебинен мүмкүн болот.

Жогорудагы мүнөздөмөлөргө байланыштуу, заманбап технологияларды колдонуу ар кандай маселелерди ыкчам чечүү үчүн ар кандай информациялык массивдерге кошулууга мүмкүндүк берет деп айта алабыз. Бирок ITтин өнүгүшүнө жана жайылышына тоскоол болгон бир катар маанилүү көйгөйлөр бар экенин белгилей кетүү керек:

1. Финансылоонун төмөн деңгээли, компьютердик техниканын жараксыз абалга келиши, ошондой эле IT продуктылары менен иштөөдө квалификациялуу кадрлардын жетишсиздиги көйгөйлөрү ишканалардын техникалык базасын жаңыртуу үчүн тоскоолдук болууда.

2. IT-өнүмдөрүн экспорттоо көйгөйү бар, алар бажы жагынан жол-жоболоштуруудагы кыйынчылыктарга байланыштуу, анткени, колдонуудагы мыйзамдарга ылайык, компаниялар көп сандагы документтерди берүүгө тийиш, бул бул операцияларды чет өлкөдөн чыгарууга түрткү берүүчү чыгымдардын көбөйүшүнө алып келет.

3. Изилдөө жана информациялык технологиялар продуктуларын өндүрүү менен алектенген компаниялардын пайда болушун чектеген каржылоонун төмөн деңгээли.

4. Мыйзамдардын IT чөйрөсүн өнүктүрүүгө шайкеш келбегендиги. жана информация ты толук коргоо үчүн негиздин жоктугу.

Жогоруда айтылгандардын негизинде, биз IT тармагын өнүктүрүү үчүн деп тыянак чыгарууга болот. Кыргызстанда экспорттук потенциалды жогорулатуу жана ири чет элдик өндүрүүчүлөрдү өлкөдө өздөрүнүн илимий борборлорун жана кеңселерин жайгаштыруу үчүн тартуу үчүн мамлекеттик колдоо керек.

Башка нерселер менен катар IT мыйзамдарын өркүндөтүү зарыл, анткени он жылдан ашык убакыт мурун түзүлгөн мыйзамдар актуалдуулугун жоготкон жана колдонуучулардын колдоосун талап кылган тармактарга таасирин тийгизбейт.

Информациялык технологияларды киргизүү документтер менен иштөө, эсептөөлөр, ошондой эле персоналды башкаруу жана ар кандай процесстерди уюштурууда зарыл. Бул салыштырмалуу аз чыгым менен ата мекендик IT продукциясынын сапатын жогорулатууну талап кылат. Информациялык технологияны чыгаруучу ишканаларда азыркы эсептик системаларды колдонуунун жана техникалык ресурстарды сарамжалдуу пайдалануунун эсебинен өздүк наркты төмөндөтүү мүмкүн.

Албетте, ири ишканаларда адистердин квалификациясын жогорулатуу боюнча бир катар иш-чараларды жүргүзүү зарыл, анткени азыркы учурда Кыргызстандык адистердин атаандаштыкка жөндөмдүүлүгү кыйла төмөн.

Биз маселени чечүүнүн башка жолун сунуштайбыз. Заманбап коомдо информациялык технологиялар уюмдун гана эмес, жеке колдонуучулардын да муктаждыктарын канааттандыра алат. Информация тын жеткиликтүүлүгү интернет-ресурстарды колдонуу аркылуу реалдуу болуп калды. Бул информация тармагы адам жашоосунун бардык чөйрөлөрүнө кирип, ири соода жамааттарын жана дүйнөлүк электрондук рынокторду түзүүгө мүмкүндүк берет.

Ишканалардын жаңы продукциясын интернет аркылуу жайылтуу өлкөнүн экспорттук потенциалын жогорулатат. Бул тармакты колдонуу төмөнкүдөй аракеттерди жасоого мүмкүндүк берет: товарларды сатып алуу жана сатуу, информация алуу, кирешелүү долбоорлорго акча салуу, тармак аркылуу алынган информация тардын негизинде келишимдерди түзүү жана ишканалардын ишин уюштуруу пландарын түзүү.

Корутунду: Интернет заманбап коомдун информациялык чөйрөсү болуп саналат жана информациялык технологиялардын өркүндөшүнөн улам өнүгүп жатат. Анын популярдуулугу дээрлик бардык бизнес-долбоорлорду ишке ашырууга мүмкүндүк бергендиктен улам күч алууда. Ошентип, мекендик IT продуктыларын Кыргызстанда гана эмес, чет өлкөлөрдө да тездетилген жайылтуу мүмкүнчүлүгү бар.

Библиографический список

1. Балдин, К.В. Информационные системы в экономике: Учебник / К.В. Балдин, В.Б. Уткин. - М.: Дашков и К, 2013. - 395 с.
2. Бодров, О.А. Предметно-ориентированные экономические ин- формационные системы: Учебник для вузов / О.А. Бодров. - М.: Гор. линия-Телеком, 2013. - 244 с.
3. Горбенко, А.О. Информационные системы в экономике / А.О. Горбенко. - М.: БИНОМ. ЛЗ, 2012. - 292 с.
4. Бордовская, Н. В. Педагогическая системология / Н. В. Бордовская. – М. : Дрофа, 2009. – 464 с.
4. Колосов, С. В. Педагогические особенности обучения принятию решений в подготовке военного штурмана / С. В. Колосов // Историческая и социально - образовательная мысль. – Краснодар, 2013. – № 2 (18). – С. 71–73.
5. Тьютин, В. С. Диалектика познания сложных систем / В. С. Тьютин. – М. : Мысль, 1988. – 316 с.